కథానిక

కారుణ్యమూర్తి

"వనశ్రీ"

శివరామయ్యగారు తండ్రి అస్థికల్ని పవిత్రమైన త్రివేణీసంగమంలో కలిపి అప్పుడే సపరివారంగా యింటికి తిరిగొచ్చారన్న వార్త, ఊళ్ళో నలు మూలలకీ ప్రాకిపోయింది.

గ్రామంలోని ముఖ్యులంతా ఆ వార్త వినగానే ఎవరిమట్టుకువారు వచ్చి తమకు తోచిన విధంగా శివరామయ్యగార్ని పరామర్శించిపోతున్నారు. శివరామయ్యగారి కుటుంబాన్తాలూకు బంధువులూ, ఆయినవాళ్ళూ, స్నేహితులూ అంతా అప్పటికప్పుడే వచ్చి ఇంట్లో మకాం వేశారు.

భారతదేశంలో వున్న పవిత్రనదీనదాల్లో శివరామయ్యగారు తండ్రిగారి చితాభస్మాన్ని కలపాలన్న చిరకాలవాంఛనీ, మహత్తరమైన సంకల్పాన్నీ, నిర్విఘ్నంగా పూర్తిచేసుకొని వచ్చి వెచ్చటి నిట్టూర్పొకటి విడిచారు. శివరామయ్యగారేకాదు, వూరువూరూ ఒక వేడి నిట్టూర్పు విడిచిందంటే అతిశయోక్తి లేదు.

ఎవరో ఎల్లయ్యగారి తండ్రి చనిపోతే వూరు వూరూ నిట్టూర్చి బాధపడాల్సిన అవసరమేమొచ్చిందని శివరామయ్యగారి కుటుంబం సంగతీ, గతించిన పరంధామయ్యగారి ప్రఖ్యాతి గురించీ తెలియనివాళ్ళు అనుకుంటే అనుకోవచ్చు.

ఏ వూరుకూ పట్టని వులిపికట్టై, లోకానికి బరువైన ఏ లూకాయో చనిపోతే వూళ్ళోవాళ్ళ కేమీపట్టని మాట వాస్తవమేకావొచ్చు. గాని, శిబిచక్రవర్తిలాంటి పరంధామయ్యగారు కళ్ళు మూశారనగానే వూళ్ళో ఆబాలగోపాలంకళ్ళూ చెమ్మగిల్లాయంటే సత్యదూరంకాదు.

పరంధామయ్యగారు పోవడం అంటే వూరికి నడిబొడ్డే వూడిందన్నమాట. శివరామయ్యగారి కుటుంబం వూరికి పెట్టనికోట. తండ్రీ కొడుకులూ వూళ్లోవున్న పాటకజనానికీ, బీదాబిక్కీకీ ఓ అండ అనేకంటే, కల్పతరువు అన్నా వాస్తవ స్థితిని కొంత తగ్గించి చెప్పటమేనన్నమాట.

పండువృద్ధయి పరంధామయ్యగారు రాలిపోయినా, ఆయనగారి పేరు ఆ చంద్రతారార్కంగా ప్రజల హృదయాల్లో పాదుకొనిపోయే ఏర్పాట్లన్నీ; తండ్రిగారు కోరినప్రకారం చేయడానికి శివరామయ్యగారు సంసిద్ధులయారు. తండ్రిగారి చితాభస్మాన్ని కర్మభూమిలోవున్న పుణ్యనదీనాదాల్లో కలిపిరావడంతో శివరామయ్యగారి భగీరథప్రయత్నంలో తొలిఘట్టం పరిసమాప్తమయింది. శివరామయ్య తండ్రికి మించిన కొడుకు. ఆయన వంశపుకీర్తి కస్తూరివాసనలా ఆ చుట్టుపక్కల ప్రాకిపోయింది. ఆ వంశంలో పిచ్చిమొక్క పుట్టలేదు. పుట్టిన ఏ మొక్కకూ కుక్కమూతిపిందె కాయనూలేదు. ఆ కుటుంబంలో పుట్టినవాళ్ళంతా కుటుంబగౌరవంకోసం అంతో యింతో పిత్రార్జితమైన ఆస్తి తగలేసుకొన్నవాళ్లే. దయాదాక్షిణ్యాలు వాళ్ళ సొత్తు. గడపతొక్కి దేహీ అన్నవాళ్ళు వట్టిచేతుల్తో తిరిగిపోలేదు. వాళ్ళున్నచోట పాములుకూడా నిర్భయంతో తిరిగేవన్నా ఆశ్చర్యంలేదు.

కాని అలాంటి వంశం శివరామయ్యగారితో ఆఖరవబోతూందన్న విచారం శివరామయ్యగారి కంటే లోకానికే ఎక్కువగా పట్టిందనుకోవచ్చు.

ఏభైయ్యోపడిలో ప్రవేశించిన శివరామయ్యగారికి సంతానం కలుగుతుందన్న ఆశలు అడుగంటాయి. పరంధామయ్యగారి పరలోకయాత్రతో ఆ వంశంతాలూకు కీర్తిప్రతిష్ఠలూ, డెభైఎకరాల మాగాణీ, పదెకరాల మామిడితోటతో సహా శివరామయ్య మిగిలిపోయాడు. సంతానం కలుగుతుందన్న ఆశలు నశించడంతో, శివరామయ్యగారు తెగబడి ధర్మకార్యాలకుపూనుకున్నారు వంశపారంపర్యంగా ఆ వంశీకుల రక్తంలో ప్రవహించిన ధర్మదీక్ష, త్యాగనిరతికీ చెలియలికట్టలు తెగినై! తండ్రిగారు తనువు చాలించడంతో శివరామయ్య ధర్మకార్యాచరణకు పూనుకొన్నాడు. తండ్రిగారి కర్మకాండను బ్రహ్మాండంగా జరిపి ఆయన పేరుతో ఒక అనాథశరణాలయాన్ని

స్థాపించడం శివరామయ్యగారి మహత్తర సంకల్పములో ప్రధానమైంది. శివరామయ్యగారు, హితులూ, ఆప్తులూ, పెద్దతలలతో సంప్రదించిన మీదట తండ్రిగారి జ్ఞాపకార్థం మామిడితోటలో ఓ విశాలభవనాన్ని నిర్మించి, అందులో పరంధామయ్యగారి సమాధిని ఏర్పరచాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చారు. భవననిర్మాణం పూర్తి అవుతూండగానే శివరామయ్యగారు పుణ్యనదీనదాలను, పుణ్యక్షేత్రాలను దర్శించిరావడానికి వెళ్ళారు.

తండ్రిగారి చితాభస్మాన్ని త్రివేణీసంగమంలో కలిపి తిరిగిరాగానే, తన్ను పరామర్శించటానికొచ్చిన మనుష్యులకు శివరామయ్య తండ్రి కడసారిగా కోరిన కోరికను తెలియజేశాడు.

తండ్రి పరంధామయ్యకు ఏభైయ్యో సంవత్సరం తిరక్కముందే పళ్లన్నీ వూడిపోయినా, కిందవరుసలో ఒక దంతంమాత్రం చనిపోయే ముందుదాకా వుంది. అన్ని పళ్లూ అకాలంగా వూడిపోయి, ఆ ఒక్కటి చిరకాలంగా వుండేమో పరంధామయ్యగారికి ఆ దంతం అంటే అమితమయిష్టం. దాన్ని ఎంతో ప్రేమగా చూసుకొనేవాడు. రోజుకు ఓ పదిసార్లయినా దాన్ని గురించి మాట్లాడకుండా వూరుకొనేవాడుకాడు. గట్టి పదార్థాలేవయినా తినేప్పుడు ఇహ సరేసరి! సుష్టుగా భోజనంచేయగానే ఒక్క పలుకు ఆ పంటిమీదకు నెట్టుకొని పైపై చిగురుతో వత్తుతూ ఎంత ఆనందాన్ని పొందేవాడో ఎంత తృప్తిరసంతో ఆ ఒక్క పలుకును నమిలేవాడో సరిగా చెప్పటానికి గతించిన ఆ పరంధామయ్యే తిరిగిరావాలి! ఆయనకు ఆత్మీయమైనవాటిల్లో ఆనందం ఒకటి. కొడుకు శివరామయ్యా, తరగని ఆస్తీ, ఆ పన్నూ, మూడూమూడెత్తులుగా చూచుకొనేవాడు.

ఆ దంతం కదులుతూనే ఆరునెల్లు ఆయనగారి నోట్లో వుండిపోయింది. అది వూడిపోయిన రోజున ఆయనగారెంత బాధపడ్డాడో చెప్పటానికి వీల్లేదు. పూర్తిగా పట్టుతప్ప వూడిపోయిన తర్వాత రెండు రోజులవరకూ ఆ దంతాన్ని నోట్లోనే వుంచుకొన్నాడు. అంతకాలంగా ఆ బోసి నోటికి అంటిపెట్టుకొనివున్న పన్ను వూడిపోయిందంటే ఒక్కసారిగా నమ్మటానికి వృద్ధాప్యంలో వున్న ఆయన మనసుకు చాలా కష్టమయిపోయింది. వూడిపోయిన దంతాన్ని ఇనప పెట్టెలో పెట్టుకొని భద్రంగా దాచుకొన్నాడు. రోజుకు నాలుగుసార్లయినా దాన్ని బయటికి తీసి చూసుకొని సంతృప్తిపడిపోయేవాడు. ఊడిపోయిన పంటిపై తండ్రి చూపిస్తోన్న పిచ్చి ప్రేమకు శివరామయ్య తనలో తనే చిరునవ్వు నవ్వుకొనేవాడు.

ముసలితనంలో మనుషుల మమకారాలు ఎలా పరిణమించుతాయో శివరామయ్యకు అర్థం కాకపోలేదు. అణచబడ్డ మమకారాలు వృద్ధాప్యంలో వికృతరూపంతో బయటపడతాయి. మానవుని మనస్తత్వంలో జీర్ణించుకుపోయిన "తనవస్తువు" "తనవాళ్ళు" "తన తనం" వార్థక్యంలో పిచ్చి కుక్కలా బయటికి గెంతుతుంది. తను వాడుకొనే చెంబుదగ్గర్నుంచి మంచందాకా వాళ్ల ప్రాణంతో ముడివేసుకొని వుంటారన్న సంగతి పెద్దచదువులు చదువుకొన్న శివరామయ్యగారికి తెలియని విషయం కాదు.

పరంధామయ్య చనిపోతూ కొడుకుని పిలిచి ఆ దంతాన్ని కొడుకు రెండుచేతుల్లో పెట్టి తన ఆఖరి కోర్కెగా చెప్పాడు. బంగారంతో చేసిన పెట్టెలో ఆ పంటిని పెట్టి, తన సమాధిలో స్థాపితంచేయాలని కోరాడు. కొడుకు చేత చేతిలో చెయ్యివేయించుకొని మరీ కళ్ళుమూశాడు పరంధామయ్య.

తండ్రి బ్రతికుండగా ఆ కోర్కెను తేలిగ్గా తీసుకొన్న శివరామయ్యకు తండ్రి చనిపోగానే తండ్రిగారి కడసారి కోర్కెను నెరవేర్చాలన్న పట్టుదల కలిగింది. తండ్రియందు కొడుకుకివున్న ప్రేమా, గౌరవం—పెద్దమాటల్లో చెప్పాలంటే "పితృభక్తి" "పితృవాక్య పరిపాలనా" లాంటి వంశ పారంపర్య గుణాలు శివరామయ్య రక్తంలో ప్రవహించి కార్యదీక్షకు పురిగొల్పినై.

అయినా శివరామయ్యకుమాత్రం ఎవరున్నారు? చనిపోయిన తండ్రి తాలూకు త్రివేణీసంగమమంలో కలవగా మిగిలిన అస్తికలూ ఆ పన్నూ, ఇంకా మిగిలిన ఆస్తీతప్ప!

పుణ్యక్షేత్రాలన్నీ సందర్శించి తిరిగొచ్చిన శివరామయ్యగారిని పరామర్శించటానికొచ్చిన పెద్దలు పరంధామయ్యగారి కడసారికోర్కె విని వూరికే వుండలేకపోయారు. ఎవరికి తోచినవిధంగా వారు

సలహాలిచ్చారు. తండ్రిగారి కడసారి కోర్కెను ఏ విధంగానూ అశ్రద్ధచేయటానికి వీల్లేదని హెచ్చరించారు. ఆ పన్ను వుంచాల్సిన పెట్టెను కనీసం ఇరవై తులాల మేలిమి బంగారంతోనైనా చేయించకపోతే బాగుండదనే నిర్ణయానికొచ్చారు. చేయవలసిన ఏర్పాట్లనుగురించి కొంత చర్చ జరిగాక వుద్రేకపూరితుడై శివరామయ్యే ముందుకొచ్చి, మేలిమిబంగారం పెట్టెలో నవరత్నాలు పొదివిన పీఠికపై నాన్నగారి దంతాన్ని అమర్చి బ్రహ్మాండమైన వుత్సవం జరిపి సమాధి చేయించాలన్న నిర్ణయానికొచ్చాడు.

* * *

అనుకున్న ప్రకారం అన్ని ఏర్పాట్లూ అనతి కాలంలోనే పూర్తి అయినై. మామిడితోటలో విశాలమైన భవన నిర్మాణమూ, అనాథశరణాలయం స్థాపనకు ఏర్పాట్లు పూర్తి అయినై. పట్టణంనుంచి పిలిపించబడిన శిల్పి బంగారపు పెట్టెను తయారుచేసి సమయానికి తెచ్చాడు. సువర్ణ పీటికను తెచ్చాడన్న వార్తను వినగానే ముఖ్యులంతా అది చూడటానికి శివరామయ్యగారింటికి ఒచ్చారు. ఊళ్ళో పెద్ద తలకాయలన్నీ ఒకరినిమించి ఒకరు శివరామయ్య పెత్తిని వేసుకొన్న కార్యభారాన్ని తమ సొంత పనిగా చూసుకొంటున్నారు. అంతమంది సహాయ సహకారాలు లభించబట్టే శివరామయ్య పనులన్నీ యింతవరకూ నిరాటంకంగా కొనసాగించుకు రాగలిగాడు. దానికంతా కారణం శివరామయ్య మంచితనం; ధర్మకార్యాచరణే అనుకోండి.

సువర్ణపేటిక చూడటానికొచ్చిన పెద్దల్నందరినీ సాదరంగా ఆహ్వానించాడు శివరామయ్య. వెంకన్నను పిలిచి అరుగులమీద చాపలు పరిచాక, కాఫీ ఏర్పాట్లు చూడమని పురమాయించాడు. అతిథి మర్యాదల్ను గురించి నలభై సంవత్సరాలపైగా శివరామయ్యగారింట్లో పని చేస్తూన్న వెంకన్నకు ఒకరు చెప్పాల్సిన పని లేదు.

వెంకన్న జీవితం శివరామయ్యగారింట్లోనే ప్రారంభమైంది. వెంకన్నంటే ఆ యింట్లో ఒక సేవకుడు మాత్రమే కాదు, ఆ కుటుంబంలో ఓ భాగం. వెంకన్న భుజాలపైనే పెరిగాడు శివరామయ్య. ఇప్పుడు వంగిపోయి గూని తేలిన వెంకన్న మూపుపైనే శివరామయ్య బాల్యదశను గడుపుకొన్నాడు. తెల్లబడిపోయి కింద పెదిమల పై వాలిపోయిన వెంకన్న మీసాలలోనే శివరామయ్య తన చిన్నతనంలో ఆడుకొన్నాడు. ఈనాడు వెంకన్న మెడపై జాకారుడుతూన్న జుట్టుముడికంటే శివరామయ్యకు శైశవదశలో యిష్టమైన ఆటవస్తువు మరొకటివుండేది కాదు. శివరామయ్య, వెంకన్న సంబంధం యజమాని సేవకుడుమాత్రమే కాదు. వస్తువూ, నీడలాంటిది. శివరామయ్యకు కనిపాప వెంకన్న.

వెంకన్న హృదయంలో పరంధామయ్యగారి కుటుంబం. వెంకన్న కంటిపాపల్లో శివరామయ్య. అదే వెంకన్నకూ శివరామయ్యగారి కుటుంబానికీవున్న సంబంధం.

పంచ అరుగులమీద కూర్చొన్న పెద్దల దరికీ కాఫీ దగ్గర్నుంచి లంక పొగాకుదాకా ఎవరిక్కావాల్సినవి వాళ్ళకు అందించి, వెంకన్న స్తంబానికి ఆనుకొని యజమానివైపు చూస్తూ నుంచొన్నాడు.

శిల్పి తెచ్చిన పెట్టెను శివరామయ్య సదస్యులకు చూపించాడు. వజ్రాలతో పొదిలిన ఆ పెట్టెనుచూసి పెద్దలంతా ముగ్ధులైపోయారు. పెట్టెలోపలి భాగంలో రెండు అంగుళాల చదరం మేరలో ముత్యాలతో అంచులుకట్టి పన్నువుంచటానికి ఏర్పాటు చేయబడివుంది. శిల్పి నైపుణ్యాన్ని అందరూ మెచ్చుకొన్నారు.

శివరామయ్య సగర్వంగా ఆ పెట్టెను రెండు చేతుల్లోకి తీసుకొని, అటూయిటూ తిప్పుతూ గతించిన తండ్రి గుర్తురాగా చింతాక్రాంతులయారు. అది గ్రహించిన పెద్దలు పరంధామయ్యగారి విశాలహృదయాన్నీ, ఉదారత్వాన్నీ కీర్తిస్తూ మాట్లాడుకోటం సాగించారు.

కొంతసేపు మౌనంగావుండి, తర్వాత శివరామయ్య వెంకన్నను పిలిచి చెప్పాడు.

“ఇదిగో వెంకన్నా! నాన్నగారి దంతం టేబుల్ మీద వుంది. ఇలా తీసుకురా?”

“ఎక్కడండీ వుందీ?” అంటూ స్థంభానికి ఆనుకొనివున్న వెంకన్న ముందుకు వచ్చాడు.

“అక్కడేనోయ్! ఇనప్పెట్టె వున్న గదిలో. ఇందాక యినపెట్టెతీసినప్పుడు దంతాన్ని బయటికితీసి అక్కడే టేబిలుమీద పెట్టాను.

వెంకన్న వింటూనే లోపలికెళ్ళాడు. అనాథ శరణాలయ ప్రారంభోత్సవానికి పరంధామయ్యగారి సమాధి నిర్మాణానికీ, చేయాల్సిన ఏర్పాట్లనుగురించీ ముఖ్యులతో మాట్లాడటంలో మునిగిపోయిన శివరామయ్య లోపలికిపోయిన వెంకన్న యెంతసేపటికీ రాకపోవడం చూసి పిలిచాడు.

"వెంకన్నా! ఎంతసేపు?"

"వస్తున్నా! బాబు... అంటూ వెంకన్న తడబడుతున్న అడుగులతో చెమటలు కారుకుంటూ వచ్చాడు. వణుకుతున్న చేత్తో వెంకన్న దంతాన్ని యజమానికిచ్చాడు. చెమ్మగావున్న కళ్ళను వొత్తుకుంటూ వోమూల నుంచొన్నాడు వెంకన్న.

వెంకన్న మనస్థితిని గమనించినట్టు జాలిగా చూశాడు శివరామయ్య.

"విశ్వాసమంటే అలా వుండాలి చూడండీ! వెంకన్నకు పెద్ద యజమాని తలుపుకొచ్చి ఎలా నిండార్లయిపోతున్నాడో!" అన్నాడు గ్రామ కరణంపక్కన కూర్చున్న మునసబుగారితో.

* * *

ఒక శుభముహూర్తాన పరంధామయ్యగారి పంటిని సువర్ణపేటికలో వుంచి బ్యాండు సన్నాయి వాయిద్యాలతో వూరంతా వూరేగించి సమాధిలో పెట్టి స్థాపితం చేయించాడు కొడుకు శివరామయ్య. ఆనాడే తండ్రిగారి జ్ఞాపకార్థం నిర్మించబడ్డ అనాథ శరణాలయ ప్రారంభోత్సవము దేవాలయాల మంత్రిగారిచే బ్రహ్మాండంగా జరిగిపోయింది. భూదాన గోదానాలు; సువర్ణదానాలు శాస్త్రోక్తంగా చేశారు శివరామయ్యగారు. చుట్టుప్రక్కలనున్న పేదసాదలకు అన్నదానం, వస్త్రదానం చేయబడింది. ఆరోజున చుట్టుప్రక్కల పదిమైళ్ళలోపున "ఆకలి" అన్నవాడు లేడంటే అది ఎంత ఘనంగా చేయబడిందో తెలుస్తుంది. "ఆతండ్రికొడుకు"ను తలవనివాడు ఆరోజున ఆప్రాంతంలోనేలేడు. అలాంటి పుణ్యకార్యాలు చేయటానికైనా పూర్వజన్మ సుకృతం కావాలేమో? ఆ తండ్రికొడుకులిద్దరూ "పెట్టిపుట్ట"డమే కాకుండా, "పుట్టీపెట్టారు" అని అనుకొంది లోకం అంతా.

కాని ఆసంబరం నాలుగు రోజులూ వెంకన్న గుబులుగుబులుగా వోమూల కూర్చున్నాడు తిరిగిన కాసేపూ దిగులుదిగులుగానే తిరిగాడు ఊరుజనం అంతా యింట్లోపడి యిష్టంవచ్చినట్టు తిన్నా, వెంకన్నకు మాత్రం అన్నం సహించలేదు. పాపం! ఆనాలుగు రోజులూ పచ్చిమంచినీళ్ళుకూడా ముట్టలేదు. వెంకన్న వాలకం చూచాయగా గమనించినా మొలలోతున మునిగిపోయిన శివరామయ్యగారికి వెంకన్నను పిలిచి అడిగే సావకాశం చిక్కలేదు.

సువర్ణపేటికను సమాధిలో వుంచుతోన్నప్పుడు అక్కడ వెంకన్న లేకపోవడం శివరామయ్యకు కొంత వెలితి కలిగించక పోలేదు. వెంకన్నకు పరంధామయ్యగారి మీదున్న వెర్రి అభిమానమూ, విశ్వాసమూ, ప్రేమా, అతన్ని అలా చేసివుంటై అని అనుకొన్నాడు శివరామయ్య

ఏమైనా, వెంకన్న అప్పట్నించీ అదోరకంగా మారిపోయాడు. అనంతమైనా బాధతో కుమిలిపోతూన్న వాడిలా అతనివాలకం మారిపోయింది. మనిషి నీరశించిపోయాడు. ముహం పాలిపోయింది. కళ్ళలో ఏదోతీరని వేదన!

నీడలావుండే వెంకన్న, యజమాని కనిపించినప్పుడల్లా మొహం తప్పిస్తూ తిరుగుతున్నాడు.

తన వాంఛితాలన్నిటినీ నెరవేర్చుకొని, సంతృప్తితో ఆనందంలో తేలిపోయాడు శివరామయ్య. తన జీవితానికి అంతకంటే యింకేం కావాలి? చేయగలిగిన సత్కార్యాలన్నీ చేశాడు. తండ్రిగారి పేరూ, కుటుంబ గౌరవమూ వంశకీర్తీ శాశ్వతంగా లోకంలో వుండిపోగల ధర్మకార్యాలన్నీ చేశాడు. తనకా, యిహా వెనకా ముందూ లేదు. తన కోర్కెలన్నీ బతికుండగానే నెరవేర్చుకొన్నాడు. వృద్ధాప్యమూ మీదపడింది. ఎప్పుడో ఆ మృత్యుదేవత చల్లగా వళ్ళోకి తీసుకొంటుంది! తండ్రిగారి సమాధిపక్కనే తన సమాధిక్కావాల్సిన ఏర్పాట్లన్నీ ముందే చేసుకొన్నాడు. రాయీ, సున్నం అంతా తోలివుంది తండ్రిగారి సమాధివున్న మందిరం పక్కనే.

పదిహేను ఎకరాల పొలాన్ని, ఏటేటా వుత్సవానికీ, సమారాధన కర్చుల కిందా మందిరం పేరరాసి, ఐదుగురు ధర్మకర్తల సంఘాన్ని నియమిస్తూ వీలురాశాడు. వెంకన్న పేర వోపద

కరాలు వీలురాసి, బతికున్నంత కాలం మందిరంలో దీపారాధన చేసేట్టూ, తనానంతరం ఆ ఆస్తి మందిరానికి చెందేట్టూ సూచించాడు. మిగతా ఆస్తి అనాథ శరణాలయానికి చెందేట్టూ వీలురాసి రహస్యంగా రిజిష్టరు చేశాడు శివరామయ్య. ఇంక తనకా్కవాల్సిందేముంది? చేయాల్సింది మాత్రం ఏముంది? శేషజీవితాన్ని ప్రశాంతంగా వెళ్ళబుచ్చడం, ఓమంచి రోజున హంసను పరమాత్మలో ఐక్యంచేసుకోడం మినహా.

పగలు గీతాపారాయణం, రాత్రి పురాణశ్రవణం, మంగళవారం, శుక్రవారం హరికథా కాలక్షేపం, అవీ శివరామయ్యగారు పరమాత్మ సాన్నిధ్యం కోసం కాలాన్ని యీదుతూన్న తీరు. శివరామయ్యగారి మనసు యిప్పుడు ఐహిక వాంఛల కతీతం! అలా అని ఆముష్మికాని కని ఆరాటమూలేదు. శాంతీ! ప్రశాంతీ ఆత్మశాంతీ; ఆయనకా్కవాల్సింది. శివరామయ్యగారు జీవిత మనే సముద్రంలో తనువు అనే పడవకు శాంతి తెరచాపచేసుకొని కాలం, గాలిలో నిర్లిప్తంగా ప్రయాణం చేస్తున్నారు. మానవత్వానికి సంపూర్ణత్వం సిద్ధించటానికి చేయాల్సిన మానవ ప్రయత్నంలో శివరామయ్యగారు ఏలోపమూ చేయలేదనే చెప్పాలి!

కాని వెంకన్నలో వచ్చినమార్పు ప్రశాంతంగావున్న శివరామయ్యగారి హృదయంలో వోమూల కదులుతూనేవుంది. ఒకరోజున వెంకన్నను పిలిచి అడిగాడు. చిక్కిశల్యమైపోయిన వెంకన్న శరీరంలో వణుకూ, పాలిపోయిన ముఖంలో ఆవేదనా, లోతుకుపోయిన కళ్ళలో భయం, చంపలమీదా, గడ్డంకిందా జారిన మడతల్లో బాధా! అంతకన్నా వెంకన్నలో చూడగలిగిందేమీలేదు శివరామయ్య.

"వెంకన్నా! ఏమిటీ అట్లా అయిపోతున్నావు? సంగతేమిటో నాకు చెప్పరాదూ?"

తలగుడ్డ ముఖంపైకి లాక్కొని కుమిలి కుమిలి ఏడ్చాడు వెంకన్న.

"వెంకన్నా! ఏమిటిది పూరుకో! వంట్లో ఏమైనా సుస్తీగావుంటూందా? డాక్టరు పిలిపించమంటావా?" వెంకన్న ముఖంపైనుంచి గుడ్డను తీస్తూ అన్నాడు యజమాని.

"అదేంకాదు బాబూ! ఒంట్లో బాగానే వుందిలే బాబూ!"

"అయితే మరేమిటీ నీ బాధ?"

"అంతా కర్మబాబూ! కర్మ! పాపిష్టిజీవుడు బొందిని వదిలిపెట్టిపోలా!" రెండు చేతుల్తో తల బాదుకొంటూ గోలుగోలున ఏడుస్తూ పిచ్చివాడిలా వెళ్ళిపోయాడు వెంకన్న.

వెంకన్న బాధ చూసేసరికి నవనీతంలాంటి శివరామయ్యగారి మనసు అగ్నికి మైనపువత్తిలా కరిగిపోయింది! ఆయనగారి జాలిగుండె బరువెక్కింది. అయినా తనేం చేయగలడు? అసలు తన బాధేమిటో వెంకన్న చెప్పి తేగదూ!

అయినా, శివరామయ్యగారు తన చివరి దశలో వెంకన్న కారణంగా ఆత్మశాంతికి అంతరాయాన్ని కలిగించుకో దలచుకోలేదు. తనకై తాను వచ్చి వెంకన్న తన బాధేదో చెప్పేదాకా తను చేయగలిగిందేమీ లేదనే నిర్ణయానికొచ్చి తన మామూలు కార్యక్రమాన్ని మౌనంగా నిర్వర్తించుకుంటూ కాలాన్ని వెళ్ళబుచ్చుతున్నారు శివరామయ్యగారు.

ఆ తర్వాత, వారంరోజులు గడిచాక ఓనాటి అర్ధరాత్రి శివరామయ్యగారు గదిలో ఏదో అలికిడి విని మంచంమీద లేచి కూర్చొని దీపపువత్తిని పైకెక్కించాడు. దీపం వెలుగులో గాబరాగా గదంతా కలయజూశాడు.

కాళ్ళ కట్టువైపు మంచం కోడుకు చుట్టుకొని వెంకన్న వొదిగినబడివున్నాడు.

"నువ్వా! వెంకన్నా! ఏమిటిదీ? యింత అర్ధరాత్రివేళ?" మంచం కోడుకు చుట్టుకొన్న వెంకన్నని లేవదీస్తూ ఆదుర్దాగా అన్నాడు.

మంచంకోడును వదిలిన చేతుల్తో శివరామయ్య రెండు కాళ్ళూ చుట్టుకొని వెక్కివెక్కి ఏడ్చాడు వెంకన్న.

"అబ్బబ్బ! ఏమిటీ పిచ్చి? వెంకన్నా లే! చెప్పు అసలు సంగతేమిటో?"

"చెప్తాతా బాబూ! చెప్తాతా! నా కడుపులో రగులుతుపోతూన్న సిచ్చును యివాళ బయటపెట్టా! గుండెల్లో భగభగమంటూన్న మంటను యివాళ బయటపెట్టా బాబూ! ఇకాపుకోలేను!"

"ఊఁ చెప్పుమరి!"

"రక్షించాలి బాబూ! ఘోరమైన తప్పు జరిగింది బాబూ! పెద్దదొరగారికే జరిగింది బాబూ!"

"ముందు లేచి కూర్చొని సరిగా చెప్పు!"

వెంకన్న యజమాని కాళ్లవొదిలి లేచికూర్చొని మెల్లిగా, మధ్యమధ్య చీదీ వేస్తూ చెప్పాడు.

"తమరు ఆ రోజున పెద్దబాబుగోరి పన్ను బల్లమీద పెట్టింది తెలియక గది వూడ్చేటప్పుడు ఆడేదో పిల్లి తెచ్చిపడేసిన బొమికని, వూడ్చి పెంట పోగులో పారేశాను. మీరు ఆయాల మధ్యాహ్నం బాబుగారి పన్ను తీసుకురమ్మన్నప్పుడు పోయి పెంటపోగంతా వెతికాను. నేను పోగెత్తి పోసినచోటే కుక్కపుర్రె వొకటి పళ్ళన్నీ విడివిడిగా రాలిపోయివుంది. అందులో పెద్దబాబుగారి పన్నేదో నాకు తెలియలేదు! మీరు తొందర పెట్తుంటే అందులో ఒకటి..."

అంతవరకూ విన్న శివరామయ్య నిలువునా విరుచుకొని కిందపడ్డాడు. వెర్రిగా చూశాడు రెప్పవాల్చకుండా వెంకన్నను. కొయ్యబారిపోయిన శివరామయ్య కాళ్ళకుచుట్టుకొని వెంకన్న-

"నన్ను చంపేసెయ్యండి బాబోయ్! యింత పాపంచేసినోణ్ణి మీ చేతుల్తోనే గొంతు పిసికి చంపండి!" అంటూ పిచ్చిగా ఏడుస్తున్నాడు.

ఓ పదినిమిషాలకు శివరామయ్యకు తెలివి వచ్చింది. తెల్లబడిపోయిన ముఖంలో రక్తపువర్ణం కదిలింది. నిలువుగుడ్లుపడిన కళ్ళల్లో ఎర్రజీరలు మెదిలాయి. వెంకన్న రెండురెక్కలూ పట్టుకుని వాకిలిదాకా నెట్టుకొచ్చి అడిగాడు:

"ఈ సంగతి యింకెవరికైనా చెప్పేవా?"

"నరమానవుడికి చెప్పలేదు దొరా!"

వెంకన్నను బయటికినెట్టి తలుపు గడివేసుకొన్నాడు శివరామయ్య.

ఆ రాత్రి సరిగా నిద్రపోలేదేమో శివరామయ్యగారు తెల్లవారి పదిగంటలదాకా తలుపుతీయలేదు. ఆ రోజుబయట మొహం చూపలేదు; ఎవరితోనూ మాట్లాడలేదు. దినమూ జరుగుతూన్న పురాణకాలక్షేపానిక్కూడా వెళ్ళలేదు.

ఏనాడూ భయమెరుగని ఆయనగారికళ్ళల్లో ఏదో భయం మెరుస్తూవుంది! మనసులో గుబులు గుబులు! అన్నం నీళ్ళు సంహించలేదు. ఆ రోజు నుంచీ ఏ రాత్రీ సరిగా నిద్రపోలేదు. ఎనుగంతటి శివరామయ్య పీనుగలా తయారయ్యాడు. తన నీడల్లోనే ఏదో భయం! వెన్నుకాచి ఏదో తరుముకొస్తున్నట్టు తొందర. గుండెల్లో పిరికితనం. ఆవేదన. తీరనిబాధ.

ఎంతమంది ఎన్ని అడిగినా ఏమీ చెప్పలేదు. కాని ఆయనగారి హృదయంలో అగ్నిపర్వతం కుములుతూంది. తుఫాను చెలరేగుతోంది.

తను యింత త్యాగంచేసి తన తండ్రికి చేసింది యిదేనా? వెంకన్న యీ సంగతి యింకెవరికన్నా చెప్తే? అది నలుగురినోటపడి పాకిపోతే? తనవంశ గౌరవం; కీర్తి; ఏమైపోతుంది? ఆకళంకం, ఆ అపకీర్తిని, ఆమాయని మచ్చ జన్మజన్మలకూ వుంటుంది! తరతరాలూ చెప్పుకుంటూరు.

అన్నీ పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు, వెర్రివూహలు, పీడకలలతో మథనపడి పోతున్నారు శివరామయ్యగారు. ఆరాటం; ఆవేదన. అశాంతి! ఏం చేయాలి? ఏంచేయాలి?

తొమ్మిదోరోజు రాత్రి పీడకలలో తండ్రి పరంధామయ్య కనిపించాడు. తన తండ్రే? శరీరం అంతా ఆయనే! ముఖం కుక్కముఖులాంవుంది! అంతా కుక్కముఖమే! ఆమూతి ఆపళ్ళూను; కుక్కలాగా అరిచాడు! ఏదో అడిగాడు; ఏడ్చాడు. కుక్కలా మొరిగాడు!

నిద్రలో శివరామయ్య గుండెలమీద బండలు పెట్టినట్టు ఇదయాడు. ఉదిగ్గున లేచి కూర్చొన్నాడు. వళ్ళంతా జలదరించింది! వెంటనే నీరసం. ఆయాసం. దడ, భయం, వొణుకు!

గదంతా కుక్కలు మొరుగుతోన్నట్టువుంది! మంచంకిందా, మసిలిమీదా ఆదే మూలుగు!

లేచివెళ్ళి తలుపు తీసుకొని వీధివాకిట్లోకి వెళ్ళాడు. గోడపక్కన రెండు నల్లకుక్కలు మోరలు పైకెత్తుకొని బిగ్గరగా ఏడుస్తున్నయ్!

నరాల్లోకి సత్తువ తెచ్చుకొన్నాడు. సత్తువ నిండా నీరస! గుండెల్లోకి వీర్యానికూడ వేసుకొన్నాడు. దాన్నిండా పిరికి, భయం! వణుకుతోన్న కాళ్ళతో పెద్దపెద్ద అంగలువేసుకొంటూ యానాదివాళ్ళ గుడిసెలకేసి నడిచి వెళ్ళాడు శివరామయ్య. తెల్లవారుజాము నాలుగ్గంటలకు తొలికోడి కూస్తోంది. ధృవనక్షత్రం పొడిచించి.

* * *

పదిరోజులకల్లా శివరామయ్య కొంత తేరు

కొన్నాడు. మళ్ళీ మామూలు మనిషయాడు. యథాప్రకారం బండిని దొర్లించుకు పోతున్నాడు. వారంరోజులనుంచీ, అంతకుముందు వెంకన్న చేస్తూవున్న దీపారాధన తండ్రిగారి సమాధి దగ్గర తనే స్వయంగా చేస్తున్నాడు. అనాథ శరణాలయ ధర్మకర్తల్లో ఒకరడిగితే చెప్పాడు. "వెంకన్న తన వాళ్ళెవరికో జబ్బుగా వున్నదని జాబువస్తే వూరికి వెళ్ళాడు. వెళ్ళాక యిప్పట్లో రాలేననికూడా జాబు రాయించాడు. వెంకన్నలాంటి నమ్మకమైన మనుషులు సామాన్యంగా దొరకరు! అందుకే దీపారాధన నేనే చేస్తున్నాను." "వెంకన్న పోయిన దగ్గర్నుంచీ నాకు ఒకచెయ్యి విరిగినట్టుంది!" అని కూడా అన్నాడు శివరామయ్య.

ఆరోజు సాయంత్రం మామూలుగానే తండ్రిగారి సమాధివద్ద దీపారాధన చేయటానికొచ్చాడు శివరామయ్య. మునిమాపు. మసక మసక చీకటి. సమాధివున్న ఆవరణలో వేపచెట్లు చీకట్లను పోగుచేసు కొంటున్నయ్. రావిచెట్టు మీద కొంగలు గుంపులు గుంపులుగావచ్చి తెల్లటి రెక్కలు వూపుతూ వాలుతున్నయ్. శరణాలయం కప్పుమీద ఓ గుడ్లగూబ జంటవచ్చి వాలింది.

తండ్రి సమాధిముందు ప్రమిదలో చమురు పోసి వత్తినలుపుతూంటే, ఏదో ధ్వనివిని ఆయన గారివళ్లు జలదరించింది. అగ్గిపుల్ల వెలిగించాడేగాని వత్తిని ముట్టించలేక పోయాడు. మళ్ళీఅదే అరుపు! కుక్క అరుపులు!! సమాధిలోనుంచే వినపడుతూన్నట్లుంది!

వెలిగించిన అగ్గిపుల్ల చేత్తోపట్టుకొనే శివరామయ్య సమాధివెనక్కు వెళ్ళిచూశాడు. సమాధికి కొంచెందూరంలో రెండు నల్లకుక్కలు కొట్లాడుకొంటున్నయ్! ఒక శవాన్ని సగం బైటికిలాగి పుర్రెకొరుకుతూ ఒకదాన్నొకటి కరుచుకొంటూన్నయ్!! శవం సగం మట్టికిందా సగంపైనావుంది.

కుక్కల్ని తరిమేసి శవాన్ని లోతుగా పూడ్చిపెడుతూ, దయార్ద్రహృదయుడు శివరామయ్యగారు యిలా అనుకొన్నాడు. "యానాది తత్తుకొడుకులు! చంపినవాళ్ళను పూడ్చిపెట్టం తెలియదు డబ్బు తినడంతప్ప!"

సమాధి నల్లరాయి కంపించి ప్రతిధ్వనించింది జాలిగుండె శివరామయ్యగారన్న దాన్ని. అనాథ శరణాలయం మీద వాలిన గుడ్లగూబ జంట భయంకరంగా అరుస్తూలేచి పోయినై.

కథానిక

లోకం దృష్టిలో గోపాలం

ముక్కామల కృష్ణారావు

శ్యామల రెప్ప వాల్చకుండా తనవైపు చూట్టం గోపాలం సహించలేడు. ఆమె చూపుల్లో మెలగుతున్న భావాల తరంగాలు అతని హృదయాన్ని పునాదుల్లోంచి పెల్లగించినట్లు బాధ పడతాడు. అదోమాదిరిగా ఆప్యాయంగా శ్యామల అతన్ని చూట్టంలో ఆమె తప్పేమీ లేకపోయినా ఆమె చూపుల్లో తన మనసును కాల్చివేసే నిప్పురవ్వలు ఉన్నాయని అతని భావం. ఆమె చల్లని చూపుల్లో ప్రళయం గోచరించే భావం దాగి ఉందని అతని నమ్మకం. ఇంతకీ శ్యామల వేరే అమ్మాయి కాదు గోపాలం భార్య! ఐనా ఆమె ప్రేమతో తనవైపు చూట్టం గోపాలానికి అసహనీయం. ఆమె అతన్ని మనసారా ప్రేమించవచ్చు కాని అతడు ఆమెను ప్రేమించలేడు. ఆమె మాటలను వినడానికి సహనం అతనిలో లేదు. శ్యామల తన కళ్ళముందు ఉన్నంతసేపు అతనికి ముళ్ళమీద కూచున్నట్లు ఉంటుంది. ఆమె మాట్లాడుతూనే ఉంటుంది కాని ఆమె ప్రతీ పలుకూ అతను అసహ్యించుకుంటాడు. ఆమె తనకోసంచేసే ప్రతీ చిన్న పనీ అతనిలో క్రోధాన్ని ద్విగుణీకృతం చేస్తుంది. భార్యను ప్రేమించలేకుండా ఉన్నందుకు లోకం గోపాలాన్ని నిందించవచ్చు. అతనిమీద లేనిపోని నిందల భారాన్ని మోపవచ్చు. కాని గోపాలం భార్యను ఎందుకు ప్రేమించలేకుండా ఉన్నాడో లోకానికి అనవసరం. ఒకరి అభిరుచులకు ఆశయాలకు